

پدیده اجتماعی (جا.ش)

پدیده اجتماعی (جا.ش) کلیه وقایع یا امور اجتماعی است بشرط اینکه عینی، قابل رویت و قابل تبیین علمی باشد. این وقایع از تعامل عناصر فرهنگ و نافرنگ (شرایط بیرون فرهنگ) در یک جامعه بوجود می آید. در واقع پدیده ی اجتماعی از حیث عینی فرهنگ (و نه وجه خودآگاه آن) و نافرنگ (و لذا نه چندان ارادی) سر می زند. به عبارت دیگر پدیده ی اجتماعی محصول اقتضائات متراکم خود فرهنگ و نافرنگ است. مطالعه سازوکارها و قواعد پدیده های اجتماعی کار جامعه شناس ربانی است.

نهادهای اجتماعی مانند خانواده، هنر، آموزش و... وقتی به نام پدیده ی اجتماعی صدا زده می شود که به وجه پدیدار و نمود بیرونی آن نگاه شود. بنابراین علاقه آدمیان به زیبایی، که در کمون انسان است، پدیده اجتماعی نیست. اما همه آنچه از این حس در جامعه بطور شایع سرزده است، پدیده اجتماعی است (مثلاً سازمان ها و ارگان های هنری، آثار هنری و... و اوضاع و احوال آن)

پدیده ی اجتماعی محصول برآیند تعامل ماهیت عناصر فرهنگ و عناصر محیط است و نه محصول گزینش (که ما در گزینش فردی در ذهن داریم: مثل اینکه تصمیم می گیریم کتاب را از روی میز برداریم یا نه، در اندازه و اشل فردی مانند وقتی است که فرد پایش را روی پای دیگری گذاشته است و این وزن اوست که موجب درد دیگری می شود و او تصمیم نگرفته که چقدر فشار وارد شود. چون ماهیتا هر بدنی وزن دارد) بنابراین پدیده های اجتماعی در محیط نیمه خودآگاه فرهنگ و نافرنگ پدیدار می شوند. نباید گفت اصل در توضیح یک پدیده اجتماعی جغرافیا، ذهن و روان، تکنولوژی، ابزار تولید و ... آن است (چنانکه برخی چنین آراء نافرجامی را ساخته اند) علت بروز یک پدیده بسته به مقتضیات متراکم است و نیازی به تکلفات آن آراء نیست.

یک پدیده ی اجتماعی همواره به شرط عینیت مورد مطالعه است. اما این عینیت شامل نرم افزار های فکری و رفتاری هم می شود. بنابراین مثلاً خود مجلس، کابینه، وزارتخانه و مدارس پدیده ی اجتماعی نیستند. مجموعه تعاملات و رفتارها در ارتباط با این پدیدارها نیز داخل در پدیده اند. مشروط به اینکه آن ها از قبل بطور مقبولی در دانش سرا قابل توضیح علمی شده باشد.